

Alt Ekstremitte Venöz Yetmezliği Tedavisinde Kompresyon Çorapları ve Kullanımını Etkileyen Faktörler

Compression Stockings and the Factors That Affect Their Use in Lower Extremity Venous Insufficiency Treatment

SeyhanYILMAZ,^a
Songül YAYLACI,^b
Adem İlkay DİKEN,^a
Adnan YALÇINKAYA,^a
Eray AKSOY^a

^aKalp Damar Cerrahisi AD,
^bYoğun Bakım Hemşireliği AD,
Hitit Üniversitesi
Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çorum

Geliş Tarihi/Received: 08.01.2015
Kabul Tarihi/Accepted: 06.03.2015

Yazışma Adresi/Correspondence:
SeyhanYILMAZ
Hitit Üniversitesi
Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Kalp Damar Cerrahisi AD, Çorum,
TÜRKİYE/TURKEY
drlabarna@gmail.com

ÖZET Amaç: Kronik venöz yetmezlik 2000 yılı aşkın süreden beri bilinmekte olan klinik bir sorun-dur. Alt ekstremitte venöz sistemindeki yetersizlikler sonucunda venöz staz ve venöz hipertan-siyon gelişir. Kronik venöz yetmezliğin tedavisinde hastalığın her aşamasında kullanılabilen kompresyon çorapları Virchows triadı'nın ikinci noktası olan 'staz' tedavisi için uygulanmak-tadır, ve hastalığın tedavisinde ve profilaksinde etkilidir. Bu çalışmanın amacı, bölgemizdeki basınçlı kompresyon çorabı kullanım endikas-yonları ve kullanım sırasında hastaların yaşadıkları zorlukların belirlenmesidir. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışmamızda daha önce alt ekstremitte kronik venöz yetmezliği nedeniyle kompresyon çorabı önerilmiş hastalar fizik muayene, anamnez ve şikayetlerine yönelik bir anketle prospektif olarak değerlendirildiler. **Bulgular:** Çalışmaya alınan 200 hastada (%68 kadın ve %32 erkek) ortalama yaş erkekler için 43,8±10,8 yıl, kadınlar için 42,4±10,2 yıl olarak saptandı. Hastaların varis çorabını ilk olarak kullanmaya başladıkları tarihten itibaren geçen ortalama süre 23,8 aydı (1 ay-10 yıl). Hastaların çoğunun çorabın zor giyilmesinden ve bacağı sıkmasından kaynaklanan şikayetlerine yönelik dile getirdikleri gözlemlendi. **Sonuç:** Araştırmamız Çorum ilindeki kronik venöz yetmezlikli hastaların tedavilerinde basınçlı elastik kompresyon çorabı kullanımı ve kullanma sıklığı açısından önemli veriler sunmaktadır, ve bu veriler kronik venöz yetmezlik tedavisi için kompresyon çorabı tedavisi öneren hekimler tarafından dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Venöz yetmezlik; varis; kompresyon çorabı

ABSTRACT Objective: Chronic venous insufficiency is a clinical problem that has been known for more than 2000 years. Venous stasis and venous hypertension develop as a result of ineffective lower extremity venous system. Compression stockings that can be used at every stage of the disease in the treatment of chronic venous insufficiency is applied for the treatment of stasis, the second point of Virchows triad, and they are effective in the treatment and prophylaxis of the disease. The aim of this study was to determine the indications of compression stocking use, and the difficulties experienced by patients during their use in our region. **Material and Methods:** In our study, patients who were offered to use compression stockings for lower extremity chronic venous insufficiency were evaluated with a questionnaire for their complaints, physical examination and medical history prospectively. **Results:** A total of 200 patients enrolled were in this study (68% females and 32% males) with a mean age of 43.8±10.8 years for men, and 42.4±10.2 years for women. The mean time for use of compression stockings was 23.8 months (range: 1 month-10 years). Most patients complained of wearing difficulty and tightness of the stockings. **Conclusion:** Our study provides important data in terms of use of elastic compression stockings for chronic venous insufficiency, and frequency of their use in Çorum province. Physicians who recommend compression stocking therapy for treatment of chronic venous insufficiency must take those data into consideration.

Key Words: Venous insufficiency; varicose veins; compression stocking

Damar Cer Derg 2015;24(1):47-53

doi: 10.9739/uvcd.2015-43486

Copyright © 2015 by
Ulusal Vasküler Cerrahi Derneği

iki bin yılı aşkın süreden beri bilinmekte olan kronik venöz yetmezlik (KVY) bireylerin yaşam kalitelerini olumsuz etkileyen önemli bir klinik sorundur. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yetişkin nüfusun yak-

laşık %10-35'inde KVV'nin bir formunun var olduğu ve venöz ülserlerin tedavi maliyetlerinin yılda 1 milyar dolardan daha fazla olduğu bildirilmektedir.¹ Alt ekstremitte venöz sistemindeki kapak yetersizliği, venöz tıkanıklık veya kas pompasının yetersiz çalışması sonucunda venöz staz ve venöz hipertansiyon gelişir ve bu durum, bacak ağrıları, kramplar, telenjiyektazi ve retiküler venler, variköz venler, ödem, venöz egzema, hiperpigmentasyon, lipodermatosklerozis ve atrofi ve ülserasyon şekillerinde gözlenebilen kliniği oluşturan temel patolojidir.^{2,3} Kadınlarda daha sık görüldüğü bildirilen KVV'de bilinen risk faktörleri; cinsiyet, genetik yatkınlık, yaş, uzun süre ayakta kalma, gebelik ve obezite olup, hastalığın tanı, değerlendirme ve sınıflandırmasında 1994 yılında CEAP (C: Klinik, E: Etiyoloji, A: Anatomi, P: Patofizyoloji) sınıflaması kabul edilmiştir.⁴

KVV'nin tedavisinde, hastalığın şiddeti ve hastanın klinik durumuna göre belirlenen kompresyon tedavisi, medikal tedavi, endovenöz ablasyon veya sklerozan madde enjeksiyonu gibi minimal invaziv girişimsel tedavi yöntemleri ve klasik cerrahi yöntemini içeren çeşitli tedavi seçenekleri mevcuttur. Hastalığın her aşamasında kullanılabilen, venöz hipertansiyonu azaltıp alt ekstremitte kas sisteminin venöz kanı efektif şekilde pompalamasını sağlayan basınçlı kompresyon çorapları, alt ekstremitte meydana gelen cilt ve cilt altı lezyonların ilerlemesini geciktirmek ve tedavi amacıyla kullanılan en etkili tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir.^{3,5} KVV tedavisinde yaklaşık 400 yıldır değişik şekillerde kullanılmakta olan kompresyon tedavisi, Virchows triadının ikinci noktası olan 'staz' tedavisi için uygulanmaktadır. Hastalığın tedavisinde ve profilaksinde etkili olduğu bilinen ve hekimin ve hastanın en büyük yardımcılarından biri olan basınçlı kompresyon çoraplarının toplumumuzda venöz hastalıklı hastalar haricinde kullanımını bilinmemekle birlikte, değişken basınçlar uygulayabilen ve değişik kalite ve boyutlarda birçok formu mevcut olan bu tıbbi destek ürününün kullanımının rahatsız edici olduğu ve çoğu kez hastalar tarafından efektif şekilde kullanılmadıkları literatürdeki bazı yayınlardan ve klinik izlemelerimizden anlaşılmaktadır.^{2,6} Bu çalışmanın

amacı, bölgemizdeki basınçlı kompresyon çorabı kullanım endikasyonları, kullanım sırasında hastaların yaşadıkları zorluklar ve hasta uyumunun belirlenerek, KVV tedavisinde vazgeçilmez bir yeri ve önemi olan bu destek ürününün kullanılabilirliğinin artırılması açısından hastaların mevcut sorunlarına çözüm üretebilmektir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Üçüncü basamak hastanemizin Kalp ve Damar Cerrahisi Bölümü polikliniklerine 2014 yılında başvurmuş, alt ekstremitte kronik venöz yetmezliği tanısı olan, ve daha önce alt ekstremitte kronik venöz yetmezliği nedeniyle kompresyon çorabı kullanması önerilmiş, ve önerilen kompresyon çorabını en az bir ay kullanmış olan hastalar polikliniklerimize başvuruları esnasında çalışmaya katılmaya davet edildiler. Çalışmaya katılmayı kabul eden 200 hasta çalışmaya dahil edildi. Çalışmaya başlamadan önce lokal etik kuruldan ve hastane yönetiminden onay alındı (2014/83116987-349). Çalışmada hastaların CEAP sınıflamasını da içeren fizik muayenelerine (alt ekstremitte ödemi, genişlemiş variköz venler, lipodermatoskleroz, venöz ülser veya ülser skarı) ek olarak, anamnezlerine yönelik bir anket kullanıldı, ve elde edilen veriler prospektif olarak değerlendirildi. Ankette, hastaların sosyodemografik (cinsiyet, yaş, kilo, meslek ve eğitim) özellikleri, yaşam tarzları (fiziksel aktivite durumları ve günlük ortalama ayakta kalma süreleri), kronik venöz yetmezlik hastalığının mevcudiyet süresi, ek hastalıklarının mevcudiyeti (diyabetes mellitus, periferik arter hastalığı, kalp yetmezliği, hipertansiyon), kronik venöz yetmezlik nedeniyle uygulanan tedaviler (cerrahi tedavi, endovenöz ablasyon yöntemleri, skleroterapi, medikal tedavi, kompresyon çorabı kullanımı), kompresyon çorabını kullanım süreleri ve kullandıkları çorabın basınç sınıfları ve tipi, kompresyon çorabından memnuniyetlerine veya memnuniyetsizliklerine neden olan en önemli faktörler ve kompresyon çorabı kullanımında karşılaştıkları en büyük zorluklar sorgulanıp kaydedildi.

Çalışmaya katılmayı kabul etmeyen hastalar, tıkaçıcı periferik arteriyel hastalığı olan hastalar, ve

hiçbir neden olmaksızın kompresyon çorabını hiç kullanmayan hastalar çalışmaya dahil edilmediler.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Bu çalışmada sürekli değişkenler ortalama±standart sapma (SS), kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde (%) olarak gösterildi. Tanımlayıcı istatistikler için Minitab 16 statistical software paket istatistik (Pennsylvania, ABD) programı kullanıldı.

BULGULAR

Çalışmaya alınan 200 hastanın (%68 kadın ve %32 erkek) ortalama yaşı erkekler için 43,8±10,8 yıl, kadınlar için 42,4±10,2 yıl olarak saptandı. Katılımcıların 84 tanesi (%42) çalışmayan, 116 tanesi (%58) aktif çalışmakta olan, 22 tanesi (%11) emekli, 46 tanesi (%23) yüksek öğrenimini tamamlamış bireylerdi. Çalışma grubundaki hastalara ait demografik veriler Tablo 1'de ve mesleki veriler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Hastaların fizik muayenelerinde kadın hastaların 23 (%16,9) ve erkek hastaların 9'unda (%14,0) sadece telenjektaziler ve retiküler venlerin var olduğu saptandı. Kompresyon çorabı önerilen hastaların çoğu CEAP C2-3 evrelerinde idi. Sadece 8 (%4) hastada venöz ülserler saptandı. Hastaların CEAP evreleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Çalışmaya alınan hastalarda hastalığın ortalama mevcudiyet süresi 46,4 ay (1 ay-14 yıl) olarak saptandı. Hastaların varis çorabını ilk olarak kullanmaya başladıkları tarihten itibaren geçen ortalama sürenin 23,8 ay (1 ay-10 yıl) olduğu, %31'inin kompresyon çorabı tedavisini düzenli kullanmadığı ve elastik kompresyon çoraplarını dönem dönem kullanıp ara verdikleri, %14'ünün kompresyon çorabını 1 aydan daha uzun süre kullandıktan sonra hekim önerisi olmadan kendilerinin kullanmayı bıraktıkları, %55'inin ise hekim tarafından önerilen kompresyon çoraplarını düzenli olarak kullandığı saptandı. Çalışmamıza katılan KVV'li hastaların 38 tanesine (%19) hekim tarafından diz altı tipi class-1, 72 tanesine (%36) diz üstü class-1 tipi, 44 tanesine (%22) külotlu class-1, 38 tanesine (%19) dizüstü class-2, ve 8 tanesine (%4) külotlu class-2 tip elastik kompresyon çorabı öne-

TABLO 1: Hastalara ait demografik veriler.

Değişken	n (%)
Yaş (ort±SS)	42,86±10,4 (19-69)
Erkek	64 (%32)
Kadın	136 (%68)
Sigara kullanımı	49 (%24,5)
Hipertansiyon	38 (%19)
Diabetes Mellitus	37 (%18,5)
Obesite	13 (%6,5)
Ortalama hastalık mevcudiyeti (ay)	46,4±18,6 (1-168)
Medikal tedavi	103 (%51,5)
Skleroterapi	27 (%13,5)
Operasyon	49 (%24,5)
Venöz ülser	8 (%4)
Gebelik	19 (%9,5)

SS: Standart sapma.

TABLO 2: Hastaların meslek bilgileri.

Meslek	n (%)
Ev hanımı	54 (27)
Emekli	22 (11)
İşçi	17 (8,5)
Öğretmen	15 (7,5)
Hemşire	14 (7)
Polis	13 (6,5)
Kuaför	12 (6)
Garson	10 (5)
Sekreter	9 (4,5)
Tezgâhtar	9 (4,5)
Esnaf	9 (4,5)
Öğrenci	8 (4)
Şoför	5 (2,5)
Teknisyen	3 (1,5)

TABLO 3: Hastaların CEAP sınıfları.

CEAP Evresi	n (%)
CEAP 1	32 (16)
CEAP 2	59 (29,5)
CEAP 3	66 (33)
CEAP 4	24 (12)
CEAP 5	11 (5,5)
CEAP 6	8 (4)

CEAP: C: Klinik; E: Etiyoloji; A: Anatomi; P: Patofizyoloji.

rildiği saptandı (class 1: 18-21 mmHg, class 2: 23-32 mmHg).

Kompresyon çorabını düzenli kullanma oranları %55 olarak saptanan hastaların çoğunun çorabın zor giyilmesinden ve bacağı sıkmasından kaynaklanan şikayetleri dile getirdikleri gözlemlendi, ve kompresyon çorabı kullanımında karşılaştıkları zorluklar Tablo 4'de gösterildi.

KVY rahatsızlığı olan ve kompresyon çorabı tedavisi önerilen hastaların anamnezlerinden kompresyon çorabı kullananların bacaklarındaki şişlik ve ağrı şikayetlerinde azalma gerçekleştiği, ve hastaların %78'inde hastalığın iyileşmesinde gelişme olduğu öğrenildi.

TARTIŞMA

Araştırmamız Çorum ili genelindeki alt ekstremitte KVY'li hastaların tedavilerinde basınçlı elastik kompresyon çorabı kullanımı ve kullanma sıklığı açısından önemli veriler sunmakta olup, bu veriler KVY tedavisi için kompresyon çorabı tedavisi öneren hekimler tarafından dikkate alınmalıdır. Araştırmamızın ilk önemli sonucu, hastaların %55'inin hekim tarafından önerilen kompresyon çorabı kullanımını kabul edip, çorabı düzenli olarak kullandığıdır.

Avrupa'nın değişik ülkelerindeki (Fransa, Almanya, Polonya) en sık (%12,4-51,6) CEAP C2 evresinde hastalık saptandığı bildirilmiştir.⁴ Cataldo ve ark. tarafından yapılan bir araştırmada kompresyon çorabı kullanımı endikasyonu olan hastaların çoğunluğunun CEAP C2-3 evrelerinde olduklarının saptandığı bildirilmektedir.³ Benzer

şekilde, çalışmamızdaki KVY nedeniyle kompresyon çorabı önerilen hastaların da %62,5'inin CEAP C2-3 evrelerindeki hastalar oldukları saptandı.

Yakın tarihli bir çalışmada kompresyon çorabı tedavisi önerilen KVY'li hastaların çoğunun (%80,3) günde altı saatten daha uzun süre ayakta kaldıkları bildirilmektedir.³ Bizim çalışmamızdaki hastaların da %62'lik bir kısmının günlük vaktin çoğunluğunu aktif olarak ayakta kalarak geçirdiği saptandı.

Cataldo ve ark. tarafından 2012 yılında yayınlanan ve Brezilya toplumunda venöz hastalıklarda kompresyon çorabı kullanımını değerlendiren bir araştırmada, hastaların %42,3'üne hekim tarafından diz boyunda kompresyon çorabı önerildiği bildirilmektedir.³ Bizim çalışmamızdaki KVY'li hastaların çoğunluğuna (%55) dizüstü tipi kompresyon çorabı önerildiği saptandı.

Kullanılan malzeme, örgü ve üretim tekniklerindeki çeşitlilikler sayesinde günümüzde çok çeşitli özelliklerde kompresyon çorapları üretilmektedir. Yine kompresyon çoraplarının diz altı, diz üstü veya külotlu tipleri bulunmakla beraber, piyasadaki kompresyon çoraplarının büyük bir kısmı yuvarlak örme makineleri tarafından üretilmiştir. Ancak üretimde kullanılan düz makineler ile kişilerin vücut ölçülerine uygun kompresyon çorapları da üretilmektedir.⁷ Çalışmamıza katılan hastaların %18'inin kompresyon çorabının pahalı olmasına, %4,5'inin bedenine uygun çorabı bulmakta zorluk çekmesine, %11,5'inin çorabın renk ve görüntüsü gibi nedenlere bağlı sosyal sıkıntılar yaşamasına, %11'inin kompresyon çorabının bacaklarında kaşıntı ve dermatit yapması nedeniyle oluşan rahatsızlıklarına, %11,5'inin kompresyon çoraplarının bacaklarını terletmesine, %22'sinin kompresyon çoraplarının zor giyilip çıkarılıyor olmasına ve %22,5'inin ise kompresyon çoraplarının sıkı olmasına ve bacaklarını sıkmasına bağlı olarak kompresyon çorabı kullanımında sıkıntılar yaşadıkları hastalar tarafından bildirilmiştir. Bu nedenlerle, çalışmamızdaki hastaların %11'inin kompresyon çoraplarını bir süre kullandıktan sonra herhangi bir hekim önerisi olmaksızın, kendi istekleriyle bıraktıkları, %31'inin ise

TABLO 4: Hastaların varis çorabı kullanımındaki en çok karşılaştıkları sıkıntılar.

Şikayet	n (%)
Zor giyilip çıkartılması	44 (22)
Sıkması	43 (21,5)
Terletmesi	23 (11,5)
Kaşıntı yapması	22 (11)
Sosyal sıkıntılar oluşturmaması	23 (11,5)
Ekonomik sorunlar	36 (18)
Uygun çorabı bulamama	9 (4,5)

önerilen kompresyon çorabını kullanmaya halen devam ettikleri fakat kompresyon çorabı kullanımlarının belirtilen nedenlere bağlı olarak düzenli olmadığı saptanmıştır. Bu nedenle KVV tedavisi için hekimler tarafından dikkate alınması gereken önemli noktalardan bir tanesi de hastaya kompresyon çorabı tedavisinin hastalığının tedavisindeki yeri ve önemini çok iyi ve net bir şekilde anlatmaktır. Hekimlerin hastalarının kompresyon çoraplarını doğru ve düzenli kullanmalarını teşvik edici önerileri olmalıdır.

Çalışmamızdaki hastaların %22'si kompresyon çoraplarını düzenli kullanamamalarının nedenini veya kullanırken en sık yaşadıkları sorunu kompresyon çoraplarının zor giyilip çıkarılıyor olması olarak belirtmiştir. Fiziksel engelli veya yaşlı hastaların kompresyon çorabını giyebilmesi hastalar açısından çoğu kez mümkün değildir, bu hasta yakınları için de düzenli olarak uygulanması zor bir iştir ve bu zorluk kompresyon çorabı kullanılmasını sınırlayıcı bir faktördür. Bu nedenle, kompresyon çoraplarının zor giyilip çıkarma sorunu olan hasta ve hasta yakınlarına, piyasada mevcut olan ve kompresyon çorabı giyip çıkarmayı kolaylaştıran bazı aletleri edinmeleri ve kompresyon çoraplarını giyip çıkartırken bu aletlerden yararlanmaları önerilebilir.

Çalışmamızdaki KVV'li hastaların %11,5'inin kompresyon çoraplarının bacaklarını terletmesine bağlı şikayetlerinin olduğu saptanmış olup, bu oranın Cataldo ve ark. Brezilya toplumunda kompresyon çorabı kullanımını değerlendiren araştırmalarında hastaların %29'unda saptandığı bildirilmektedir.³ Çalışmamızda kompresyon çoraplarının bacaklarda oluşturduğu sıcaklık hissi şikayeti oranının Brezilya'da gerçekleştirilen çalışmadaki orandan daha düşük olmasının iki ülke arasındaki iklim ve hava sıcaklığı koşullarına bağlı olduğunu düşünmekteyiz. Sıcak iklimli bölgelerde yaşayan hastaların kompresyon çorabı kullanımını bacaklarda ısı hissi ve terleme oluşturarak kullanımı güçleştirebileceğinden, tedaviye uyumu arttırabilmek için kompresyon çorabı firmalarının iklim tiplerine göre özellikli (ısı hissini azaltan maddeler) malzemelerden üretilmiş farklı kompresyon çorapları üretmeleri ve bulundurmaları, ve bu şikayetleri

olan hastalara da ısı hissini ve terlemeyi azaltan malzemelerden üretilmiş kompresyon çoraplarını edinmeleri önerilebilir.

Çalışmamızdaki KVV'li hastaların yaklaşık %10'unda iyileşmiş veya aktif venöz ülser (CEAP C5-6) mevcuttu. Literatürdeki benzer bir yayın da hastalarda venöz ülser sıklığının %4 olarak saptandığı bildirilmektedir.³ KVV'ye ait cilt değişiklikleri veya venöz ülserleri olan hastaların spesifik bakım ve profilaktik kompresyon çorabı tedavisine gereksinimleri vardır, ve bu hastalar açısından kompresyon çorabı tedavisi daha konforlu olmalıdır. Ayrıca bu hastaların sosyoekonomik düzeyleri de kötü olduğundan, kompresyon çorabı tedavisinin etkinliği açısından hastaların sosyoekonomik durumları göz önüne alınarak kaliteli, efektif ve ekonomik durumlarına uygun çorapların önerilmesi önemlidir. Brezilyada yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre hastaların %6,5'i kompresyon çoraplarının pahalı olduğunu bildirmiştir.³ Bizim çalışmamızın sonuçlarına göre bu oran %18 olarak saptanmıştır. Popülasyonumuzda kompresyon çoraplarının pahalı bulunması şikayetinin Brezilya'da yapılan benzer araştırmaya oranla daha yüksek oranda olması, ülkemizdeki ürünlerin çoğunluğunun ithal olması, kompresyon çorabı alternatif markalarının azlığı, veya hasta popülasyonumuzun ekonomik seviyesinin Brezilya'da yapılan araştırmadaki hastalara oranla daha düşük olmasına bağlı olduğunu düşünmekteyiz.

Yine çalışmamızdaki hastaların %11'inde kompresyon çorabının bacaklarında kaşıntı ve dermatit yapması şikayetleri saptanmıştır. Bu nedenle özellikle alerjik bünyeli hastalarda kompresyon çorabının düzenli ve efektif kullanımın sağlanabilmesi için hastaya önerilecek çorabın non-alerjik özellikte olmaması gerekmektedir. Bu nedenle hekim en azından hastanın herhangi bir maddeye karşı alerjisi veya herhangi bir kaşıntılı hastalığının olup olmadığını sorgulamalı, alerjik bünyeli hastalara özellikli malzemelerden imal edilmiş, antialerjik yapıdaki kompresyon çoraplarını edinmeleri önerilmeli, ve reçete edilmelidir.

Kompresyon tedavisinde kompresyon çorabını kullanacak hastanın alt ekstremitelerinin şekil ve bo-

yutu oluşacak kompresyon profilini değiştireceğinden, tedaviyi tam olarak uygulayabilmek açısından, kompresyon çoraplarının hastanın bedenine uygun olarak seçilmesi çok hassas bir noktadır.⁷ Çalışmamızdaki hastaların %4,5'inin bedenine uygun çorabı bulmakta zorluk çektiği belirlenmiş, özellikle obez KVY hastalarında, hastanın bedenine uygun çorabı edinmemesi veya edindiği kompresyon çorabının bedenine uygun olmaması tedaviye uyumu zorlaştıran diğer bir sorun olarak belirlenmiştir. Kompresyon çorabı üretiminde kullanılan düz makineler ile kişilerin vücut ölçülerine uygun kompresyon çorapları üretilebilmektedir.⁷ En mükemmel kompresyon tedavisi hastanın bedenine özel veriler eşliğinde seçilen kompresyon çoraplarının kullanılması olduğundan, hastalara mutlaka beden ölçülerine uygun kompresyon çoraplarını edinmeleri önerilmeli, ve kompresyon çorabı satıcısı olan firmalar mutlaka hastaların alt ekstremitte çaplarını değerlendirerek uygun ölçü ve bedendeki kompresyon çoraplarını hastalara vermelidirler.

Literatürdeki bir yayında venöz hastalık tedavisi için kompresyon çorabı kullanması önerilen hastaların %15'inin çorabın görünümünden rahatsız olduğu bildirilmektedir.³ Bizim çalışmamızdaki hastaların da %11,5'inin literatürle benzer şekilde kompresyon çorabının renk ve görüntüsü gibi nedenlere bağlı sosyal sıkıntılar yaşadığı saptanmıştır. Bu hastaların kompresyon çoraplarını düzenli kullanmalarını teşvik edebilmek için kompresyon çorabı firmalarının farklı renk ve kalınlıklardaki malzemelerden oluşan değişik çeşitlerde ürünler üretmesi ve bulundurması önemlidir. Hekimlerin de farklı renk ve kalınlıklarda kompresyon çoraplarının mevcut olduğu konusunda hastalara bilgi vermesi, bu çorapların kullanımını teşvik etmek açısından faydalı olacaktır.

Hastaların %45'inin çeşitli nedenlerle tedaviyi düzenli kullanmadıkları ya da devam etmedikleri

saptanmıştır. Ciddi semptomları olmayan hastaların kompresyon çorabını kullanmaya başlamaları veya düzenli kullanmaları güçleşebilir. Bu nedenle hastaların klinik ve sosyoekonomik durum ve koşullarına uygun ve doğru tipteki kompresyon çorabının seçilip önerilmesi ve temin edilmesi, tedavi sürecini olumsuz etkileyecek faktörleri en aza indirmek ve kompresyon çorabının düzenli kullanılmasını sağlamak açısından oldukça önemlidir.

Kısaca; kompresyon çorabı tedavisi uyumu, semptomların iyileşme oranına ve hastaların çorabı temin etme ve kullanımlarındaki konforları dahil olmak üzere bir çok faktöre bağlıdır. Çalışmamız bölgemizdeki KVY'li hastaların tedavisinde kompresyon çorabı kullanımı ve kullanma sıklığı ve karşılaşılan sorunlarla ilgili önemli bilgiler vermektedir. Çalışmamızın verileri kompresyon çorabı tedavisi öneren hekimler ve bu tedaviyi kullanan hastalar açısından önemlidir.

SONUÇ

Bölgemizdeki KVY'li hastaların tedavisinde kompresyon çorabı kullanımı, kullanma sıklığı, ve karşılaşılan klinik veya sosyoekonomik sorunlarla ilgili önemli bilgiler vermekte olan çalışmamızın sonuçları kompresyon çorabı tedavisi öneren hekimler ve bu tedaviyi kullanan hastalar açısından önemli bilgiler vermektedir. Hastaların günlük yaşam kalitelerini yükselttiği bilinen elastik kompresyon çorabı kullanımıyla ilgili bazı klinik ve sosyoekonomik sınırlamaların ciddiyetle değerlendirilmesi ve bu sınırlamaların en aza indirilmesi için çözümler üretilip uygulanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması veya finansal destek bildirmemiştir.

KAYNAKLAR

1. Yılmaz S, Aksoy E, Yaylacı S. Popülasyonumuzda Alt Ekstremitte Variköz Venleri ve Venöz Yetmezliği ile Varikozel-Vulvar Variköz Venler Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Damar Cer Derg* 2013;22(3): 297-302.
2. Nida O, Arzu M. Kompresyon çorapları ve basınç tedavisi. *Electronic journal of textile technologies* 2009;3(3):84-94.
3. Cataldo JL, de Godoy JM, de Barros N. The use of compression stockings for venous disorders in Brazil. *Phlebology* 2012;27(1):33-7.
4. Bozkurt AK. Türk Kalp Damar Cerrahisi Derneği Periferik Arter ve Ven Hastalıkları Tedavi Kılavuzu. İstanbul: Güneş Tıp Kitabevleri; 2008. p.96-127.
5. Felty CL, Rooke TW. Kronik Venöz Yetmezlikte Kompresyon Tedavisi. *Semin Vas Surg* 2005;1(1): 36-40.
6. Arcelus JI, Caprini JA, Sehgal LR, Reyna JJ. Home use of impulse compression of the foot and compression stockings in the treatment of chronic venous insufficiency. *J Vasc Surg* 2001;34(5):805-11.
7. Oğlacioğlu N, Marmaralı A. Kompresyon çorapları ve basınç tedavisi, *Tekstil Teknolojileri Elektronik Dergisi* 2009;3(3):84-94.